

„Ūkių apskaitos duomenų tinklas“ (ŪADT)

Europos Sąjungos (ES) šalyse, įgyvendinat bendrąją žemės ūkio politiką (BŽŪP), nuolat stebima žemės ūkio padėtis, vykdomas ūkininkų veiklos ekonominės ir finansinės būklės monitoringas. Tai padeda daryti Ūkių apskaitos duomenų tinklas (ŪADT, angl. FADN – Farm Accountancy Data Network) – ES šalyse unifikuota informacinė sistema, atspindinti prekinę produkciją gaminančių ūkių veiklą. Ši informacinė sistema pradėjo funkcionuoti Europos ekonominėje bendrijoje (EEB) kartu su bendrąja žemės ūkio politika. EEB, atsižvelgdama į steigimo sutartį, Europos Komisijos (EK) siūlymą bei Europos Parlamento nuomonę, kad bendrosios žemės ūkio politikos plėtra reikalauja objektyvios ir visapusiškos informacijos apie įvairių kategorijų ūkių pajamas bei jų ūkinę veiklą, 1965-06-15 priėmė reglamentą Nr. 79/65/EEB dėl Bendrijos tinklo ūkių apskaitos duomenims kaupti sukūrimo. 2009 m. ES Taryba patvirtino naują reglamentą (Council Regulation (EC)) Nr. 1217/2009, kuris pakeitė ankstesnįjį.

Be minėto reglamento, ES ŪADT kūrimą ir plėtojamą nustato Europos Komisijos (EK) reglamentai Nr. 868/2008, Nr. 385/2012, Nr. 1242/2008, Nr. 1217/2009, Nr. 1291/2009, Nr. 730/2013. Šie teisės aktai Lietuvai, kaip ES narei, yra privalomi.

ŪADT sistemoje kasmet kaupiama apie 100 tūkstančių respondentinių ūkių informacija. Jie atstovauja daugiau kaip 5 milijonams ES ūkių. ŪADT yra pagrindinis duomenų apie pajamų lygį ūkiuose ir valdymo sprendimų žemės ūkio sektoriuje efektyvumą šaltinis.

Į ŪADT sistemą susistemintus, apibendrintus Lietuvos duomenis teikia Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas (toliau – LAEI). Nuo 1996 m. kiekvienais metais Konsultavimo tarnyba vykdo priemonę „Ūkių apskaitos duomenų tinklas“.

Priemonės įgyvendinimo laikotarpis: 2019-01-01–2019-12-21.

Priemonės tikslas – pagal bendrai visoms ES valstybėms nustatytus rodiklius sisteminti ir teikti informaciją apie praėjusių metų pajamas, finansinę ir bendrąją situaciją Lietuvos žemės ūkyje. Konsultavimo tarnyba atsakinga už darbą su ūkininkais, respondentinių ūkių atrinkimą pagal LAEI pateiktas rekomendacijas, atsižvelgiant į ūkių tipologiją, respondentinių ūkininkų ūkių apskaitos tvarkymą bei duomenų apie ūkininkų ūkių gamybinę ir finansinę veiklą pateikimą. Visi duomenys surenkami laikantis savanoriškumo ir konfidencialumo principų.

Dalyviai ir vieta. Respondentinių ūkių duomenys renkami iš 1300 ūkininkų ūkių, tvarkančių apskaitą 47 rajonų ir savivaldybių konsultavimo biuruose bei apklausos būdu. Duomenis renka buhalterinės apskaitos ir ekonomikos konsultantai.

Veikla. Respondentinių ūkių duomenys renkami atsižvelgiant į tipologiją, parengtą LAEI remiantis žemės ūkio surašymo duomenimis ir patvirtintą Nacionalinės priežiūros tarybos posėdyje. Pagal tai įvertinama ūkių struktūra. Jų struktūros tyrimams naudojama vienoda ES metodika remiasi dviem pagrindiniais rodikliais: ūkio ekonominiu dydžiu, apibūdinančiu jo gamybos potencialą, ir ūkio tipu, apibūdinančiu jo specializaciją. Surinkti respondentinių ūkių duomenys perduodami LAEI. Susisteminti ir grupuoti duomenys nagrinėjami pagal skirtingas ūkininkavimo formas, ūkio dydį, žemės kokybę, ūkininkavimo tipą, ekonominį dydį, gautą bendrąją gamybinį pelną, ūkininko amžių, pagal apskritis. Todėl galima palyginti tam tikrų ūkių grupių ūkinės veiklos gamybinius ir finansinius rezultatus, numatyti jų plėtros tendencijas. Apdoroti ir pagal reikiamą struktūrą sutvarkyti duomenys

perduodami į ES Ūkių apskaitos duomenų tinklą, kur atliekama patikra ir įvertinama kokybė. Pildant respondentinių ūkių anketas, naudojama LAEI parengta anketų pildymo metodika. Individualių rezultatų pagal respondentinių ūkių duomenis palyginamosios analizės teikiamos visiems 1300 ūkininkų-respondentų. Įgyvendinant šią priemonę, plėtojama ir šviečiamoji veikla – rašomi informaciniai lapeliai bei straipsniai.